

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)
Віденська консерваторія в м Будапешт, (Угорщина)

**III Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2021 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від 22 квітня 2021 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2021 р.). – Мукачево: МДУ, 2021. – 233 с.

Відповідальний за випуск: Феєр О.В. – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами, відповідальна за наукову роботу кафедри.

Технічний редактор: Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.

У збірнику тез за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

© Мукачівський державний університет, 2021
© Кафедра менеджменту та управління економічними процесами, 2021

товарних позицій за кодами УКТЗЕД. 2018-2019. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>. (дата звернення: 23.03.2021).

6. Державна фіскальна служба України. Статистичний експорт та імпорт товарів. 2020. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestr>. (дата звернення: 19.03.2021).

7. Зовнішньоторговельний обіг продукції АПК / І. М. Демчак, О. О. Митченко, Г. В. Трофімова та ін. Київ, : НДІ «Укразропромпродуктивність». 2020. 50 с. URL: http://www.uapp.kiev.ua/files/mon-zto/2019/zed_desember_2019.pdf. (дата звернення: 18.06.2020).

8. Статистичний щорічник України за 2019 рік. Державна служба статистики України. За редакцією І. В. Вернера. Київ. ДП «Держаналітінформ», Київ. 2020. 464 с.

9. Stan Spółdzielczości w Unii Europejskiej. Międzynarodowy Związek Spółdzielczy – MZS. URL: https://krs.org.pl/images/PDF-KRS/Prezentacja_KRS_spotkanie_z_Ministrem_2018_12_12_final.pdf. (дата звернення: 25.03.2021).

10. Частка сільського господарства у ВВП України за 2018 р. склала 360 млрд. грн. GrowHow. 4 квітня 2019 р. URL: <https://www.growhow.in.ua/chastka-sil-s-koho-hospodarstva-u-vvp-ukrainy-za-2018-rik-sklala-360-mlrd-hrn/#:~:text=%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D1%83%20%D0%92%D0%92%D0%9F%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%202018%20%D1%80%D1%96%D0%BA%20%D1%81%D0%BA>

(дата звернення: 25.03.2021).

11. Про сільськогосподарську кооперацію. Закон України. Документ 819-IX, чинний, поточна редакція. Прийняття від 21.07.2020 Введення в дію 15.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text> (дата звернення: 25.03.2021).

УДК 338.32:658.152

В.Ф. ПРОСКУРА,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
В.В. ХИМИЧ
здобувач ОС «Бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВ

Звертаючи увагу на сучасний стан економіки України, однією з головних її проблем є подолання спаду виробництва на вітчизняних підприємствах та підтримання нормального відтворювального процесу на усіх його ланках.

Основним завданням підприємств є підвищення ролі матеріально-технічної бази підприємства, в умовах гострої нестачі інвестиційних ресурсів. Так як ефективне використання матеріально-технічної бази є одним з найважливіших факторів, що зумовлює економічні результати господарської діяльності підприємства та стан конкурентоздатності їх продукції на ринку то цій проблемі приділяють значної уваги багато вчених економістів.

Важливою умовою організації ефективного функціонування підприємства, що займається виробничою діяльністю – є оптимальне формування і ефективне використання матеріально-технічної бази підприємства – сукупність матеріальних, речових елементів, засобів виробництва, які використовуються і можуть бути використані в економічних процесах [1].

Для підприємства поняття матеріально-технічної бази враховує стан компонентів: наявність і пристосування виробничих площ, ступінь новизни обладнання, його вік, відповідність наявних матеріальних ресурсів виробничій програмі [2].

Матеріально-технічна база багатогранна і має натуральний і вартісний склад. По своєму натуральному складу вона включає засоби і предмети праці. В процесі її функціонування використовують природні ресурси (вода, земля та ін.). Всі елементи матеріально-технічної бази об'єднуються в ті чи інші технологічні процеси [3].

На сьогоднішній день ефективність використання матеріально-технічної бази підприємства відіграє важливе значення для розвитку діяльності підприємства [3]:

- збільшується економічний потенціал і виробничі можливості галузі, підвищується технічний рівень виробництва;
- складаються широкі можливості для прискорення переорієнтації підприємств на випуск нової продукції, яка користується підвищеним попитом у споживачів;
- збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості промислової продукції та інших показників.

Ефективне використання матеріально-технічної бази з мінімальними витратами на її утримання та обслуговування є основною стратегічною метою управління матеріально-технічної бази. Розробка стратегії має за мету самостійний вибір напрямків господарської діяльності, враховуючи умови зміни оточуючого середовища та досягнення цілей, що стоять перед ним [4].

Ефективність використання матеріально-технічної бази підприємства багато в чому залежить від обраної підприємством стратегії та максимальному значенні показника фондоддачі порівняно з конкурентами. Відповідно до цього виділяють такі заходи підвищення ефективності матеріально-технічної бази: досконала амортизаційна політика, ефективне відтворення та оновлення основних фондів підприємства та інше [4].

Таким чином, матеріально-технічна база підприємств є складовою частиною всього господарства країни, яка визначає ефективність діяльності суб'єктів. Тому забезпечення не обхідною кількістю матеріально-технічних ресурсів є першочерговим завданням кожного підприємства. Тільки в цьому разі можна дотримуватися стратегічного плану підприємства по досягненню своєї мети. За рахунок створення та розвитку забезпечення суб'єктів визначеними матеріалами і технікою, за допомогою яких вони функціонують, розвивалися всі галузі народного господарства і при державному регулюванні економіки і при переході до ринкової економіки [5].

Необхідним етапом в розробці пропозицій щодо підвищення ефективності матеріально-технічної бази є аналіз її використання, який проводиться шляхом розрахунку відповідних показників. Він включає:

- оцінку економічної ефективності використання основних виробничих фондів;
- аналіз впливу різних факторів на показники ефективності використання матеріально-технічної бази підприємства;
- узагальнення даних аналізу і розробка заходів по підвищенню ефективності використання матеріально-технічної бази підприємства.

Існують різні сучасні підходи щодо оцінювання ефективності використання матеріально-технічної бази, але для проведення більш детальної аналітичної оцінки ефективності використання матеріально-технічної бази можна виділити та використовувати певну систему показників, яку можна розділити на такі групи:

- показники ефективності стану та відтворення матеріально-технічної бази;
- показники ефективності використання матеріально-технічної бази [6].

Детальніше вищенаведені показники розділяють на групи:

- узагальнюючі;
- показники технічного стану;

- часткові.

Загальні показники залежать від багатьох інших факторів і виражають кінцевий результат використання усєї сукупності основних фондів. До них відносяться [7]:

- середньорічна вартість основних фондів
- фондвіддача;
- фондомісткість;
- фондоозброєність;
- рентабельність основних виробничих фондів.

Основними показниками, щодо визначення технічного стану основних засобів підприємства є коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності основних засобів, які розраховуються на основі даних балансу підприємства. Також дана група показників включають коефіцієнти руху основних засобів – коефіцієнти вибуття та приросту. Часткові показники характеризують рівень використання основних фондів залежно від окремих факторів, які впливають на ефективність їх використання. До них можуть бути віднесені фондвіддача та фондоозброєність машин та обладнання, складських приміщень, виробничого комплексу, допоміжного господарства та інші.

Отже, необхідність проведення аналізу ефективності основних фондів також полягає в оцінці можливостей підприємства, обґрунтування раціональності вибору виробничих потужностей, скорочення витрат і усунення різного роду втрат підприємства.

З цього випливає, що аналіз основних і оборотних фондів підприємства дозволяє: виявити і оцінити зміни, що відбуваються в складі і структурі фондів, в їх технічний стан і зміст; визначити відповідність змін, що відбуваються вимогам технічного прогресу і виконання виробничої програми; провести економічний аналіз рівня використання фондів за часом і за потужністю; відібрати найбільш важливі фактори і виявити їх кількісний вплив на зміну рівня використання основних фондів; встановити способи ефективного використання основних засобів і вжити раціональні управлінські рішення по їх залученню; призначити відповідність перетворень вимогам проєкційного розвитку підприємства і потребам ринку, а також конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Мельник Л. Г. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. – 864 с.
2. Васильців Т. Г. Стратегічні засади управління використанням матеріально-технічної бази підприємства / Т. Г. Васильців, Б. Л. Павлишин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18(10) – С. 275 – 279.
3. Дідович Ю. О. Ефективність стратегічного управління підприємством : дис. ... канд. екон. наук : 06.10.09 / Дідович Юрій Олександрович. – К., 2012. – 238 с.
4. Мідляр А. К. Стратегія управління матеріально-технічною базою підприємства: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Мідляр Алла Константинівна. – К., 2011.
5. Васюта В. Б. Підвищення ролі матеріально-технічної бази як фактор ефективного функціонування підприємства [Електронний ресурс] // В. Б. Васюта, А. Г. Кирпань. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/39_VSN_2014/Economics/10_182500.doc.htm.
6. Іванченко А. Ефективність використання основних фондів підприємств та визначення резервів їх підвищення [Електронний ресурс] // А. Іванченко. – Режим доступу: http://feu.kneu.edu.ua/ua/confere_nce/conf_social_dev_ukr_12/section5/ivanchenko.
7. Чорна І. О. Ефективність використання основних виробничих фондів та розроблення пропозицій щодо її поліпшення / І. О. Чорна // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – №2. – С. 212 – 216.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>